

झारखण्ड शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद् ,राँची, झारखण्ड
प्रथम सावधिक परीक्षा 2021-2022
मॉडल प्रश्न पत्र सेट-3

कक्षा – 12	विषय – संस्कृत(इलेक्टिव)	समय 1 घंटा 30 मिनट	पूर्णांक – 40
------------	--------------------------	-----------------------	---------------

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः ।
2. प्रश्नानां संख्या-40
3. प्रत्येकस्य प्रश्नस्य कृते एकम् अंकं निर्धारितम् अस्ति ।
4. प्रश्नानां कृते नकारात्मकम् अंकनं नास्ति ।
5. सर्वेषां प्रश्नानां चत्वारः विकल्पाः सन्ति, तेषाम् एकम् उचितं विकल्पं चिनुत ।

खण्ड-क (अपठितावबोधनम्)

अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितान् प्रश्नान् उत्तरत-

भारतं शान्तेः भूमिः । अत्र अस्माकं पूर्वजाः ऋषयः मुनयः च विश्वं कुटुम्बवत् पश्यन्ति स्म । ऋषिः व्यासः अपि अकथयत्- परोपकारः पुण्याय पापाय परपीडनम् इति एतद् वाक्यद्वयमेव सर्वेषां धर्मग्रन्थानां सारः । इदानीं केचन शिक्षिताः अपि भूत्वा समाजविरोधिकार्याणि कुर्वन्ति- इति खेदस्य विषयः । अतः शिक्षायाम् नैतिकमूल्यानां विकासाय अधिकाधिकः प्रयत्नः करणीयः, येन विद्या संस्कारं दद्यात्, विनयं वर्धयेत्, शीलं विकासयेत् च ।

1. विश्वं कुटुम्बवत् के पश्यन्ति ?
(क) भारतीयाः (ख) अमेरिकीजनाः
(ग) श्रीलंकादेशजजनाः (ग) पाश्चात्यजनाः
2. विद्या किम् दद्यात् -
(क) समाजविरोधिकार्यम् (ख) संस्कारम्

- (ग) द्यूतकार्यम् (घ) अशोभनकार्यम्
3. मार्गभ्रष्टाः के भवन्ति ?
 (क) केचन पशवः (ख) केचन खगाः
 (ग) केचन शिक्षिताः (ख) केचन दुष्टाः
4. नैतिक मूल्यानां विकासाय किं करणीयम् ?
 (क) अधिकाधिकः प्रयत्नः (ख) अधिकाधिकः शयनीयः
 (ग) अधिकाधिकः मौनं धारणीयः (घ) स्थिरं भवनीयः

खण्ड—ख (रचनात्मककार्यम्)

5. 'पितृ + आज्ञा' इत्यस्य सन्धिपदं किम् ?
 (क) पितृज्ञा (ख) पित्राज्ञा
 (ग) पिताज्ञा (घ) पित्रज्ञा
6. 'नायकः' इत्यस्य सन्धिविच्छेदं कुरुत—
 (क) न + अकः (ख) ने + आकः
 (ग) नै + अकः (घ) नो + अकः
7. 'महोदयः' अस्य सन्धिविच्छेदं कुरुत—
 (क) महा + उदयः (ख) मह + उदयः
 (ग) महो + दयः (घ) महान् + उदय
8. वन + ओषधिः अस्य सन्धिपदं चिनुत ?
 (क) वनाषधिः (ख) वनेषधिः
 (ग) वनोषधिः (घ) वनौषधिः
9. 'नृसिंहः' इति पदस्य विग्रहः किम् ?
 (क) नरात् सिंहात् इव (ख) नरः सिंहः इव
 (ग) नरे सिंह इव (घ) नरस्य सिंहस्य इव
10. 'निर्जलम्' इत्यस्य पदस्य विग्रहं चिनुत—
 (क) जलेन सहितम् (ख) जलानाम् अभावः

- (ग) जलस्य अभावः (घ) जलस्य सहितम्
11. 'शक्तिम् अनतिक्रम्य' इत्यस्य समस्तपदं चित्वा लिखत –
 (क) यथाशक्तिः (ख) शक्तिक्रम्य
 (ग) सशक्ति (घ) अनुशक्तिः
12. 'महान् च असौ राजा' इत्यस्य समस्तपदं चिनुत–
 (क) राजामहान् (ख) महान् राजा
 (ग) महाराजानम् (घ) महाराजः
13. 'गम् + क्त्वा' अस्य संयोजनं कृत्वा लिखत–
 (क) गच्छित्वा (ख) गमित्वा
 (ग) गच्छित्वा (घ) गत्वा
14. 'कथनीयम्' अस्य प्रत्यय वियोज्य लिखत –
 (क) कथ् + अनीयर् (ख) कथ् + नीयर्
 (ग) कथ् + नीयम् (घ) कथनी + यम्
15. बन्धु + तल् अस्य संयोजनं कृत्वा लिखत–
 (क) बन्धुताले (ख) बन्धुतल्
 (ग) बन्धुता (घ) बन्धुत्वम्
16. 'दातुम्' इत्यस्य प्रकृति-प्रत्ययं पृथक् कृत्वा लिखत–
 (क) दा + तुम् (ख) दा + तुमुन्
 (ग) दातु + म् (घ) ददाति + तुम्

खण्ड – 'ग' (पठितावबोधनम्)

17. आत्महनोजनाः कीदृशं लोकं गच्छन्ति ?
 (क) असूर्या लोकम् (ख) नरकलोकम्
 (ग) स्वर्गलोकम् (घ) पृथ्वीलोकम्
18. एतेषाम् आत्मा (ब्रह्मः) स्वरूपं नास्ति–
 (क) एकम् (ख) अनेजत्

- (ग) मनसः जवीयः (घ) अनेकम्
19. अविद्यया धीरः किम् तरति ? (ख) जीवनम्
(क) मृत्युम् (घ) तडागम्
(ग) नदीम्
20. विद्यया किम् अश्नुते ?
(क) मृत्युम् (ख) अमृतम्
(ग) स्वर्गम् (घ) जीवनम्
21. विषयेषु अत्यासङ्गः कं नाशयति ?
(क) पुरुषम् (ख) राजानम्
(ग) बुद्धिम् (घ) गुरुम्
22. कः गुणवन्तं न स्पृशति?
(क) लक्ष्मीः (ख) भानुः
(ग) चन्द्रः (घ) मानवः
23. कः वैदग्ध्यं न गणयति ?
(क) चन्द्रः (ख) राजा
(ग) मानवः (घ) देवः
24. चन्द्रापीडस्य गुरोः नाम् किम् ?
(क) शुकनासः (ख) भारद्वाजः
(ग) बाणभट्टः (घ) कालिदासः
25. एतेषां सन्मित्रं लक्षणं नास्ति –
(क) पापान्निवारयति (ख) हिताय योजयते
(ग) गुणान् प्रकटीकरोति (घ) गृह्यं प्रकाशयति
26. पापात् कः निवारयति ?, हिताय कः योजयते ?
(क) मित्रम् (ख) जनम्
(ग) राजा (घ) दैवः

27. अपण्डितानां किं विभूषणम्?

- (क) वाचालता (ख) मूर्खता
(ग) मौनम् (घ) घोटकः

28. नीरक्षीरविवेके कः दक्षः (निपुणः) भवति ?

- (क) हंसः (ख) चक्रवाकः
(ग) काकः (घ) घोटकः

29. इतरोजनः (सामान्य जनः) स्व-आचरणे कम् अनुसरति?

- (क) श्रेष्ठम् (ख) मूर्खताम्
(ग) मौनम् (घ) घोटकम्

30. कर्मफलम् अनाश्रित्य यः कर्म करोति सः.....!

- (क) सन्यासी (ख) योगी
(ग) उभयोः (घ) उभयोर्न

31. कथं सिद्धिं समधिगच्छति ?

- (क) कर्मणामनारम्भात् (ख) नैष्कर्मणा
(ग) कर्मसन्यसनात् (घ) कर्मफलत्यागात्

32. 'आचरन्' इति पदे कः प्रत्ययः?

- (क) क्त्वा (ख) अनीयर्
(ग) घञ् (घ) शतृ

33. मूर्खस्य विलोमपदं किम् ?

- (क) विद्वान् (ख) अज्ञः
(ग) बुद्धिहीनः (घ) बली

34. मरालस्य पर्यायपदं वर्तते -

- (क) हंसः (ख) गर्दभः
(ग) घोटकः (घ) मूषकः

35. 'नीतिशतकम्' कस्य रचना ?

- (क) भारविः (ख) माघः
(ग) भवभूतिः (घ) भर्तृहरिः

36. क्षीयन्ते खलु भूषणानि सततं भूषणम् ।

- (क) स्वर्णाभूषणम् (ख) वाग्भूषणम्
(ग) पुष्पाभूषणम् (घ) ताम्राभूषणम्

37. एतेषु किं नाटकम् अस्ति?

- (क) रघुवंशम् (ख) कुमारसम्भवम्
(ग) मेघदूतम् (घ) अभिज्ञानशाकुन्तलम्

38. 'गीतगोविन्दम्' काव्यस्य काव्यकारः कः ?

- (क) शंकराचार्यः (ख) मम्मटः
(ग) भामहः (घ) जयदेवः

39. मेघदूतम् कस्य काव्यस्य रूपम् ?

- (क) नाटकस्य (ख) गद्यकाव्यस्य
(ग) पद्यकाव्यस्य (घ) खण्डकाव्यस्य

40. 'भरतमुनिः' कस्याः रचनायाः रचनाकारः ?

- (क) नाट्यशास्त्रस्य (ख) काव्यशास्त्रस्य
(ग) काव्यप्रकाशः (घ) ध्वन्यालोकः